

NYA ENKÄTSVAR

F n har inkommit följande svar:

utan datum	Carin Bunte länsant Malmöhus län
27/9 1979	Bengt O H Johansson länsant Kalmar län
27/9	Alf Nordström/Gösta Magnusson länsant Stockholms län
28/9	Karl Johan Krantz Smålands museum Växjö
1/10	Sven Axel Hallbäck länsant Skaraborgs län
1/10	Stig Rydh länsant Uppsala län
3/10	Ingemar Tunander länsant Kristianstads län
5/10	Åke Andrén/Lennart Lundborg länsant Hallands län
15/10	Olle Lindqvist länsant Örebro län
23/10	Björn Petersen/Jan Erik Augustsson Hallands läns museer
23/10	Anders Huggert landsant Västerbottens museum
9/11	Per Olof Ringquist länsant Jönköpings län
21/11	Krister Ström landsant Västmanlands läns museum
12/12	Rolf Näslund/Anders Wallander Läns museet Murberget
10/1 1980	Sven Olof Lindquist landsant Gotlands fornsal
16/1	Thomas Wallerström Norrbottens museum
1/2	Håkan Eles Värmlands museum
5/2	Ulla Walukiewicz Södermanlands museum
7/2	Harriet Wigertz Östergötlands och Linköpings stads museum

Vidare har ett antal särskilda kommunikationer inkommit från landsant K G Pettersson i Kalmar, Gunnar Hedborg länsant i Luleå och Erik Wegraeus länsant i Vänersborg m fl samt ett antal telefonsamtal.

Svar saknas ännu från Falun, Gävle, Karlskrona, Uddevalla och Östersund.

Båda läns museerna i Västernorrland och Norrbotten hänvisar till de inventeringar som undertecknad har gjort 1975-79. I svaret från Luleå påstås emellertid att "inventeringar under senare år givit förhållandevis god kännedom om dessas (de maritima fornlämningarnas) belägenhet." Detta låter sig förstås sägas. "Förhållandevis" - ja, det kanske stämmer. Men utan fortsatt inventering/sökning (systematisk) vet man i realiteten inte någonting alls säkert. Man får inte använda det här inventeringsresultatet (ett rent arbetsmaterial) som en förevändning att inte följa upp det hela!

Vidare utsågs följande: "Härvid kvarstår dock problemet dels att bevaka ev exploateringshot mot dessa fornlämningar, dels att erhålla tillräckliga resurser..." Den meningen får det att låta som om de problemen var de enda som 'kvarstår' på området. OK, jag hoppas att jag är överkänslig...

Svaret från Gotlands fornsal är ovanligt uppriktigt och rakt på sak. Landsantikvarien påpekar hur de "praktiska slutsatserna av skilda typer av konstateranden brukar normalt vara avhängiga av ekonomiska förhållanden." När de nödvändiga resurserna saknas "brukar myndigheten vanligtvis profitera på någon lämplig ideell organisation eller personer med hithörande hobbyverksamhet." Det är verkligen skönt att för en gångs skull höra ordet uttalas av en myndighet: "profitera!" Den regionala beredskapen är lika med noll. Kort och koncist.

Marinarkeologin uppfattas här dessvärre blott som nödprojekt vid exploatering. Så har den ju onekligen bedrivits under senare år. Landsantikvarien hänvisar därför till RAGU (Riksantikvarieämbetets Gotlandsundersökningar) som sköter sådana nödgrävningar på land, som ett lämpligt organ för marinarkeologisk verksamhet. Emellertid är detta, som vi tidigare påpekat, som enda lösning att tillmätta ämnet en alltför snäv roll. Kunskapen är här, liksom på andra områden, beroende av kontinuerlig prövning genom aktiviteter på hela det fält som berörs. Och denna kunskap är om inte lika med noll så i varje fall synnerligen begränsad. Sjöhistoriska museet i Stockholm kan ju omöjligt svara för 24 läns behov med sin begränsade personalstyrka.

Värmlands museum är "i princip (medvetet) om marinarkeologins betydelse." Det var trevligt att höra! Tyvärr är resurserna "i stort sett obefintliga trots att inom verksamhetsområdet ligger" större delen av Vänern med dess livliga sjöfart för att inte nämna de många inre vattenvägar, som genomkorsar landskapet."

Södermanlands museum meddelar att de samråder med Sjöhistoriska museet och gärna vill fortsätta det samarbetet. "Dykare meddelar museet ev nya fynd. Antalet sjöbärenden som handläggs av läns museet är 1-3/år." Snyggt och prydligt med andra ord. Kommentarer är kanske överflödiga, t ex om ärendemängden vid ett av landets viktigaste kustavenitt.

Östergötlands och Linköpings stads museum har insänt ett längre, ärligt svar, men kan bara, liksom de övriga, nämna att beredskapen är obefintlig, "helt naturligt eftersom vi inte vet vad som skall skyddas, besiktigas eller undersökas." Dock har givetvis museet "ett gott samarbete med länets sportdykare, som fortlöpande lämnar rapporter om sina iakttagelser." Vid Häradsskär finns f 3 interimistiskt ankringsförbud utfärdat av länsstyrelsen för att skydda det vraket under pågående undersökning.

Marinarkeologin tas upp i kulturminnesvårdsprogrammet, Museet ser gärna och stöder, åtminstone i ord, en utökad forskning på området. Det behövs verkligen ny kunskap.

Detta svar, liksom det från Västernorrland, nämner också de marina reservat/miljöer som naturvårdsverket och naturvårdsenheterna vid länsstyrelserna har valt ut. I Västernorrland gäller det Trysunda-Ulvöarna-Ullångerfjärden, Ulvödjupet och Rotsidan i Nordingrå (Det förra området kan, enligt undertecknads åsikt, direkt betecknas som marinarkeologiskt intressant), i Östergötland Missjöarkipelagen i S:a Anna skärgård. Litt om detta i t ex "Marina reservat i Sverige" i SNF nr 3 1979.

Det måste då även nämnas att åtminstone skeppsvraken nämns i naturvårdsenhetens motivering för det marina reservatet kring Holmöarkipelagen i Västerbotten. Det är ett resultat av enhetens samråd med länsantikvarien, som kontaktat bl a sportdykare.

Christer Westerdahl (Sthlm)

